

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 15. Variâ fortunâ pugnatur, & Divi Nicolai oppidum cis Vrvaicam retrahitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

temporis spatio quinquies mille octingentos & quadraginta-quin que adultæ infantilisque ætatis mortales, uti ex authenticis libris constat, summo labore ritè lotos, Christianis nominibus insigniverat. Sed ex tot mortalibus vix tertia pars ad alia oppida rursus reducta, adhuc tristissimæ calamitatis memoriam, mihi, inter eorum aliquos, dum hæc scribo, viventi, jugiter renovat.

CAPUT
XIV.
Post iteratam pugnam Neophyti oppida deserunt.

VASTATIS his oppidis, in Caaroënsem Caasapaminiensemque agrum vis latronum incubuit. Utriusque regionis incolæ in altera depopulatione ad Paranam transmigraverant: in quorum locum, reedificatis utrumque oppidis, Tapsensium coloniarum reliquiæ successerant, ad quas tutandas mille & quingenti Neophyti cum armis ex variis locis evocati, Caaroënfi in agro hostibus se opposuere. Prælio factò, multis ex utraque parte vulneratis, & aliquot occisis, antequàm debellarentur, nonnulli Neophyti terrore instigante fugientes, tanquàm si victoria ab Mamalucis staret, more gentis, in signum deditiois Caaroënse oppidum incendere. Igne conspecto, & incendii causâ cognitâ, consternati pueri feminæque amplissimam commiserationis materiam præbuere. Pacata plebe, Socii ad locum redintegratæ pugnæ pergentes, spreto mortis periculo, vulneratis operantulere. Miserabilis ubique rerum facies erat, seu moribundorum clamores, seu latronum rabiem spectares. Neutri parti victoria stetit: utriusque post prælium ad sua se recipientibus. Sequenti die imbellis turba è Caaroënribus ruinis & imminenti periculo educta, ad Caasapaguaquensem coloniam sexto lapide distantem, Sociorum curâ, transducta est; quem in locum milites nostri sese retrahentes, de summa rei dum consultant, aliquot è Parana Neophytorum centuriæ in auxilium advenere, admodum opportunè: nam mox hostis ordinatâ acie sese ostentavit. Ad pugnam descensuros Neophytus militari dignitate inter suos eminens, compositis verbis populares alloquens, monuit, ne certamen inirent avito more, sed Christianorum ritu. Ponderis verba habuere; nam ubi ipse in genua se provolvit; milites nostri exemplum sequuti, nomen Dei magnâ voce invocavere; Neophyti omnes ante prælium expiati, Catechumeni salutaribus aquis abluti, & multi cercis, piacularium Agnorum signis, tanquàm sacris lamuletis, donati sunt. Mille & quingenti è nostris pugnam occipere, tanto ardore, ut momento temporis militaria signa diripuerint, & luculentâ prædâ potiti, hostes retrocedere coactos, ad proximum nemus abegerint. Qui ad solitos dolos devoluti, ubi se palamentis munivere, noctu, ut crederentur fugisse, ignibus extinctis, summum silentium tenuere. Quâ specie decepti Neophyti, ad prædandum in eorum munitionem ire ausi, incautæ temeritatis pœnam luerunt: nam hostes ex improvise explosis bombardis, uno è præcipuis occiso, & aliquot vulneratis, cæteros fugavere; qui inopinato metu consternati, persuaderi deinde non potuere, ut hosti resisterent. Sed effusâ fugâ, plerique non ante constitere, quàm ad Piratiniensem agrum pervenirent. Reliqui, Didaco Alfaro adnitente, eodem concessere. Sic hostes, summo Sociorum dolore, Caasapaminienfi & Caaroënfi regione potiti sunt: ubi hæctenus Societas supra novem millia Barbarorum ad humanitatem Fidemque reduxerat. In hoc felices, quòd plerique ad Paranam (uti supra planum factum est) reedificatis oppidis, antiquum Religionis decus tutioribus in locis adhuc conseryent.

Neophyti feliciter pugnant.

Mamalucorum dolus.

CAPUT
XV.
Variâ fortunâ pugnat. & Divi Nicolai oppidum cis Urvaicam retrahitur.

EX quinque oppidis Urvaicensis Provinciæ trans ipsum Urvaicam positis, unum Piratinienfe stabat. Ex quo oppido, utpote hostibus exposito, Didacus Alfarius cis ipsum flumen imbellem turbam admodum opportuno tempore retraxit: nam non plures dies intercesserant, cum exploratores nunciavere, Mamalucos ulteriores prædæ intentos, inter Caasapaminiensem & Caaroënsem agrum adhuc versari. Plerique Neophytorum, post nuperrimum consuetum, rati hostes in Brasiliam abivisse, positâ belli curâ, oppida sua repetierant, quos revocare difficile erat: raptim tamen armati circiter mille Barbari primis Mamalucorum impetibus sese opposuere, donec auxilia contraherentur: quinque horas pugna tenuit, æquato ferè damno, octoginta ex utraque parte vulneratis, pauculisque desideratis.

Dirempto

Dirempto primo prælio, hostes viam, quâ nostris incedendum erat, cuspidibus stravere, indubiè nocituris, nî dolum excubiæ eventilassent. Deinde ad alias insidias devoluti, comptam ornatamque mulierem, tanquam tubicinem emisere, le- nociniis exoraturam Neophytorum nostrorum primores, ut armis positis se Ma- malucis traderent. Sed explosæ etiam sunt muliebres insidiæ, non sine militari Neophytorum joco, hostibus ducem fœminam exprobrantium. Paulò antequàm hæc gererentur, Gabriël Chemombeus, præstigiator ille famosus, tractis secum aliquot Neophytis, ad Mamalucos transfugerat, optabatque novos Dominos in- signi facinore sibi devincire: in quam rem intentus, consciis hostibus, ausus est proditor, quasi facti penitens, ad nostros redire: sed eùm clam ad defectionem Neophytorum nostrorum primores sollicitaret, vincula induere jussus, iteratæ perfidiæ pœnas luit, & aliquando respuit. Eventilatis dolis, ad vim iterum hostes processere, ordinatisque copiis dextrum cornu Neophytorum, cui Nicolaus Nienguirus, bello & pace bonus, præerat, ferociter invasere: quibus facilè nostri poterant, adunatis viribus, resistere, nî novi hominis, in sinistro cornu copias ducentis, malevolentia intercessisset. Is Nienguiro, quòd se ad pellicem abigendam adegisset, offensus, cognito adversum cornu periclitari, auxilium, ut fertur, submittere renuit, cum hæc voce. *Videamus, inquit, num Nienguirus tam bonus sit Mamalucis resistere, quàm pellices abigere.* Quâ proditione peractâ, Nienguirus viribus impar, paulatim retrocedens, victoriam latronibus concedere coactus est: & nostri, effusâ fugâ, non prius constiterè, quam Urvaicam transmitterent. Hostes Divi Nicolai oppido potiti, trans fluvium ire non ausi, in Caasapaminiensem agrum captivos abegere. Sic Piratinienis colonia insigni templo, & Neophytorum numero conspicua, ubi hætenus aliquot capitum millia Societas ad Fidem reducerat, cis ipsum Urvaicam, paulò infra Divi Xaverii oppidum retracta, novas ædes templumque reædificare coacta est.

Gabriël Chemombeus transfuga.

Divi Nicolai oppidum describitur.

CAPUT XVI. Mamaluci ab Neophytis fugantur.

HIs peractis, Paranensium & Urvaicensium primores, junctis consiliis, & viribus, tantas, quantas hætenus nunquàm copias, ad ipsum Urvaicam contraxere, eo sine, ut aut prædam recuperarent, aut hostibus, si Urvaicam pervaderent, resisterent. Transmissò fluvio, ubi ad Piratinienis desertum oppidum primæ cohortes pervenere, ipso templo litteras ab Mamalucis exaratas reperere, plenas virulentis in Socios nostros opprobriis. Quibus spretis Neophyti, cognito, hostes Brasiliam repetere, duplicatis itineribus, non ante quievè, quàm in eorum conspectum venirent. Primis diebus vario eventu præliatum est, sed semper majori hostium, quàm nostrorum damno. Mamaluci ad nostros terrendos, occisum in bello Neophytum brachiis truncum, patenti in loco suspendere. Nostri è contra Mamalucum eadem infamiâ affecere. Cujus in vestibis reperta scheda fuerat, his fermè verbis inscripta. *Qui me gestabis, nec ab hostibus occidetur, nec ab iudicibus ad mortem condemnabitur, nec in expiatus mori poteris; morientiq. aderit Regina Cælorum.* Sed ut fallentis dæmonis fœre promissâ, sic eventus ab authore non aberravit. In hoc rerum cardine mille & quingenti Neophyti, Petro Romero comitante, in auxilium adproperantes, tam hostium conatus infregere, quàm nostros animavere: qui ubi tantisper curavere corpora, tanto impetu, cum aliis Neophytis, in Mamalucos fugam respectantes inveci sunt, ut momento temporis magnum damnum intulerint; debellatumque fuisset, nî hostes munimentis expalatione ante factis se sepiissent. Unde eos Neophyti, subtractâ aliquamdiu commoditate, & novis sepimentis erectis, ad prælium eduxere: quod utrimque æquali vulneratorum occisorumque numero, sed majori nostrorum consternatione commissum est. His in rebus dum sunt, undecim Hispanorum, ducentis leucis è portu Boni-aëris à Prætoris missorum, adventu, hostes penitus animos despondere; nam ubi eorum operâ quater mille & quingenti Neophyti ordinatam in aciem explicati sunt, tantus horror latronibus incussus est, ut, desperatâ victoriâ, fugâque, ad infimas preces dilapsi, conditiones pacis sibi dari postulârunt. Impetrato colloquio, Didacus Alfarus, asperis verbis castigatâ præteritâ crudelitate, ex præscripto Boni-

Hispanorum auxilia.

Et Hispanorum.